

Відбір на XVII Міжнародну олімпіаду з лінгвістики

Другий тур, 29 квітня 2019 р.

Максимальна оцінка за кожен з п'яти задач — 20 балів

Час виконання роботи — 5 годин

1. Ні́уе

Світлана Бурлак

У мові ніуе деякі дієслова мають форму множини. Нижче подано форми однини і множини кількох таких дієслів:

Однина	Множина	Значення
mohe	momohē	заснути
lele	felele	летіти
oko	okooko	зібрати
tapaki	tapatapaki	схопити
veu	veuveu	відкрити
mui	mumui	іти слідом
tuna	tutuna	сидіти без діла
ponoti	ponoponoti	закрити
mafuli	mafulifuli	бути перегорнутим
pine	pinepine	приколоти булавками
malipi	malipilipi	бути розбитим
fakanofu	fakanonofu	посадити
maveu	maveuveu	бути відкритим
fakamalipi	fakamalipilipi	розбити
oka	feoka	врізатися, зіштовхнутися
hoko	hohoko	дістатися, прибути
fakamapelū	fakamapelūpelū	згинати
holoi	holoholoi	загострити, нагострити
fakanono	fakanonono	утихомирити
hola	fehola	втекти, врятуватися втечею

Завдання 1. Утворіть форму множини від таких дієслів: **mole** ‘піти (звідкись)’, **fakamohe** ‘вкласти спати’, **nofo** ‘сидіти’, **mapelu** ‘бути зігнути’, **ala** ‘прокинутися’, **lipi** ‘розбити’, **mafufu** ‘бути обідраним’, **oho** ‘кинутися, метнутися’, **hafagi** ‘відчинити’, **fakamafufu** ‘обідрати’.

Завдання 2. Спробуйте виконати те саме завдання для дієслів **magai** ‘помістити між’ та **fakalele** ‘відпустити в політ’.

Завдання 3. Подано ще три дієслова мови ніуе: **haha** — **hahahaha** ‘бити, збити’, **hira** — **hira hira** ‘нахилитися, покоситися’, **pono** — **ponono** ‘замокнути’. Чи відповідає творення форми множини цих дієслів вашим правилам?

Завдання 4. Перекладіть мовою ніуе в усі можливі способи: ‘перегорнути’.

Примітка. Мова ніуе — одна з полінезійських мов. Нею розмовляють близько 8000 осіб на острові Ніуе в Полінезії, а також у Новій Зеландії.

2. Тибетська мова

Сергій Малишев

У тибетській мові є чотири тони: рівний високий, висхідний, висхідно-низхідний та низхідний. Подані деякі тибетські слова — у записі латинськими літерами — із вказанням тону, з яким вони вимовляються:

Високий		Висхідний		Висхідно-низхідний		Низхідний	
Слово	Переклад	Слово	Переклад	Слово	Переклад	Слово	Переклад
dku	бік	mgo	голова	bod	Тибет	mnog	прибуток
kun	весь	re	кожен	nub	захід	kug	гак
su	хто	ldum	овочі	gdugs	парасоля	lkog	таємниця
til	кунжут	do	пара	gzig	леопард	dpañs	висота
mñan	човен	sde	плем'я	gañs	сніг	pag	цеглина
ston	осінь	ñañ	характер	ldebs	поверхня	sad	іній
blo	розум	zil	блиск	ñams	почуття	glag	орел
dñul	срібло					sñigs	осад

Завдання. Визначте, з яким тоном вимовляються такі слова: **mi** ‘людина’, **dmañs** ‘народ’, **kloñ** ‘хвиля’, **sbugs** ‘порожнина’, **bur** ‘засув’, **mdog** ‘колір’, **lug** ‘вівця’.

Примітка. Тибетська мова належить до тибето-бірманської гілки сино-тибетської мовної родини. Діалектами тибетської мови розмовляють понад 5 мільйонів осіб у Китаї, Індії, Непалі та Бутані.

Тибетське *ñ* читається приблизно як українське *нь*, *ñ* — як *ng* в англійському *sing* чи німецькому *singen*.

Кунжут — вид рослини. *Засув* — пристрій для замикання дверей.

Нижче подано речення мовою сумо та їхні переклади українською:

- 1 **kuring man yaihmat yak yamtasyang**
Я не роблю піпанте поруч із тобою.
- 2 **yang dakiwan ulamak balna kaswi yang mikit yak**
Мій господар їсть мушлі наді мною.
- 3 **kubamhni balna mukus balna yayamwaski witingna yaninamak taanit yak**
Ці сови не роблять хмар перед їхньою фермою.
- 4 **yangna dikitna yak witing palani dakaasman**
Ти не чуєш його плоту під нами.
- 5 **man kammapani wainiku man mamat yak buiwi**
Твоя компанія трусить цей місяць над тобою.
- 6 **yang kuringki yaihnit yak wakurusni balna bukna kurahtayang**
Я відкриваю книгу цих скорпіонів поруч із моїм піпанте.
- 7 **man walamabis yang pinkisil talwaski witing daniwan balna yaihnitna yak**
Твій син не бачить мого олівця поруч із його господарями.
- 8 **mukusni balna witing sunipai balna dakakaawi palani dinit yak**
Ці хмари чують його павуків під цим плотом.
- 9 **man sumalu balna kisaure kakaswi yang dangkit yak**
Твої собаки їдять коріандр за мною.
- 10 **man mumalalah yang yaihkit yak kastasman**
Ти не їси свого гуапоте поруч зі мною.
- 11 **was supai balna taanitna yak dakaaman**
Ти чуєш воду перед павуками.
- 12 **yamak yak yang titinghki wakisa talwi**
Моя бабуся бачить банан на фермі.

Завдання 1. Перекладіть українською:

- 13 **waiku dakaayang man damat yak**
- 14 **ulamakni man kubamhma yaihnit yak buitaman**
- 15 **man wakimasa talsyangna yang walakibis balna taanitna yak**

Завдання 2. Перекладіть подані нижче речення мовою сумо. Якщо можливими, на вашу думку, є кілька варіантів перекладу, вкажіть їх усі.

- 16 Наші господарі не відкривають цих хмар перед нами.
- 17 Ти робиш пліт собаки поруч із цією водою.
- 18 Я трушу олівці над вашою бабусяю.
- 19 Ви не їсте наших бананів на плоту.

Примітка. Мова сумо належить до місумальпанської мовної родини. Нею розмовляють близько 8700 осіб у Нікарагуа та Гондурасі (Центральна Америка).

Піпанте — маленький дерев'яний весловий човен. *Гуаноте* — вид їстівної прісноводної риби з родини цихлід.

---

5. Доґріб

Ян Петр

Нижче подано 15 слів і виразів мовою доґріб та їхні переклади українською у переплутаному порядку:

**dɔ nàeda-lee dɔ yedɔ-lee dɔdeè dzɛ enɪhtʃ'è dzɛtani
dzɛtani k'ee edaidzɛè k'ee enɪhtʃ'è nàedaa enihtʃ'èkò kw'ahti
kw'ahti kò kw'ahtideè yahti yahti enɪhtʃ'è yahtikò**

пополудні календар натовп начальник поліції церква
в'язниця понеділок фільм полудень паралізована людина
непитуща людина поліцейський молитовна книга священик школа

Завдання 1. Встановіть відповідності.

Завдання 2. Перекладіть українською:

dɔ enɪhtʃ'è

Завдання 3. Перекладіть мовою доґріб:

великий єпископ неділя пити

Зверніть увагу, що наявні в мові нерегулярності у даній задачі описувати не потрібно.

Примітка. Мова доґріб належить до родини на-дене́. Нею розмовляють до 3000 осіб на північному заході Канади.

Єпископ — високий чин у церкві.